

شنبه‌های آموزشی

۲۲ آذرماه ۱۳۹۹

12 December 2020

۲۶ ربیع الثانی ۱۴۴۲

ویژه کارکنان شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی شهر و روستا

تاریخچه سیستم فرماندهی عملیات

قبل از سال‌های ۱۹۷۰ میلادی، هر ایستگاه آتش‌نشانی روش مستقلی را برای فرماندهی و مدیریت عملیات به کار می‌برد. غالباً ساختار ایجاد شده برای عملیات در یک صحنه حادثه، متکی به روش و نظر شخص فرمانده بود که مسئولیت حادثه را بر عهده داشت. این روش انفرادی فقط در حوادث محدود کارایی داشت، اما زمانی که یک حادثه وسیع بوجود می‌آمد و به ضرورت واحد‌های مختلفی از نواحی دیگر یا سازمانهای کمکی در عملیات مشترک وارد می‌شدند کارایی لازم را نداشت و در بیشتر موارد به دلیل روش‌های مختلف فرماندهی، تداخل‌هایی بوجود می‌آمد که نه تنها به اتمام عملیات کمک نمی‌کرد، بلکه در آن تاخیر هم ایجاد می‌کرد.

آنچه که برای حوادث معمولی و کوچک مناسب بود برای حوادث عظیم موثر نبوده و مشکل بوجود می‌آورد. با تغییر شرایط حادثه واحدها قادر به برقراری هماهنگی با هم دیگر نبودند همین امر باعث ایجاد مشکلات جدید تر می‌شد که کندی عملیات را به دنبال داشت. با این روش شخصی عملیات اضطراری از جمله آتش‌نشانی دیگر کارایی نداشت لذا سیستم‌های رسمی مدیریت عملیات یا سیستم‌های فرماندهی حوادث از ۳۰ سال قبل ایجاد شده و توسعه یافته است. سیستم‌های امروزی مدیریت عملیات شامل یک سیستم سازمان یافته از وظایف مسئولیت‌ها و روش‌های عملیاتی استاندارد است که به طور وسیع برای اداره و هدایت عملیات اضطراری به کار می‌روند و سازمانهای واکنش اضطراری با آن وظایف خود را انجام می‌دهند.

فرماندهی چیست؟

فرماندهی در عملیات اطفاء حریق عبارت است از توانایی و خلاقیت‌های علمی و عملی، روحی و روانی، که فرمانده در کار رهبری خود اعمال می‌کند. در اینگونه موارد شخصیت فرمانده یک عامل مهم و تعیین کننده در فرماندهی است که نقش مهمی را در رهبری و کنترل پرسنل ایفا می‌کند.

چرا در عملیات‌های آتش‌نشانی به فرمانده نیاز داریم؟

یک عملیات آتش‌نشانی موثر، نیازمند یک مرکز فرماندهی است. چنانچه در یک عملیات، فرماندهی وجود نداشته باشد و یا افراد متعدد تصمیم‌گیر باشند، عملیات به سرعت دچار از هم گسیختگی خواهد شد و در نهایت باعث افزایش میزان خسارات مالی و جانی گسترده می‌گردد.

تصور کنید در یک عملیات حریق که در یک مرکز صنعتی رخ داده همزمان پنج ایستگاه آتش‌نشانی به محل اعزام شوند با پنج فرمانده مختلف و هر کدام از آن‌ها بنا به تشخیص شروع به فعالیت نمایند. بعد از گذشت تنها چند دقیقه

همه افرادی که در محل حضور دارند متوجه می شوند که نه تنها حریق اطفاء نشده؛ بلکه مشکلات دیگری نیز در محل حادثه به وجود آمده است. این مشکلات شامل موارد زیر می باشد :

- ۱- آشفستگی در محل حادثه.
- ۲- ایجاد رقابت ناسالم بین آتش نشانان به منظور اثبات عملکرد خودشان.
- ۳- گر خوردن لوله های نواری در یکدیگر وعدم آبرسانی درست به محل
- ۴- گیر افتادن تعدادی از آتش نشانان در معرض حریق.
- ۵- صدور فرمان های مختلف از سوی افراد مختلف و در نهایت سردرگمی آتش نشانان .
- ۶- اعتراض مال باخته به عملکرد آتش نشانان .
- ۷- رویت کامل بی نظمی و عدم انضباط گروهی در محل حادثه .

با توجه به موارد ذکر شده این موضوع روشن می شود که وقتی یک حادثه کوچک در یک شرکت تولیدی می تواند در اثر نبود فرمانده واحد، چنین تبعاتی به دنبال داشته باشد پس یک حادثه ملی اگر فرمانده نداشته باشد چه تبعاتی به دنبال خواهد داشت.

انواع مدیریت در عملیات آتش نشانی

۱- مدیریت تاکیدی

در این نوع از مدیریت افراد حاضر در صحنه عملیات باید در خودشان این توانایی را به وجود آورند که یک مشکل عمده و اساسی را به چند بخش مختلف تقسیم کرده و سپس تفویض اختیار کنند. این کار سبب خواهد شد که با تعداد کمتری

از پرسنل برخوردار داشته باشید. از محاسن روش مدیریت تاکیدی این است که اجرا و کنترل عملیات را آسانتر می کند و در نهایت از وارد شدن فشار زیاد به فرمانده جلوگیری می شود.

۲- مدیریت متکی به خود

شما باید آمادگی داشته باشید که به عنوان فرمانده، تنها و مستقل عمل کنید. مخصوصا در راه اندازی و تنظیم امور در ابتدای شروع عملیات. درست است که شما تفویض اختیار می کنید، ولی در حقیقت تمام مسوولیت های عملیات به عهده شما خواهد بود.

۳- مدیریت متعادل

شما باید طوری عمل کنید که به تمام مراحل عملیات اشراف داشته باشید. این بدین معنی است که بتوانید اقدامات و الزامات مربوط به شروع عملیات را ارزیابی کرده و متناسب با آن، تغییرات لازم را در طرح اجرایی خود به وجود آورید.

۴- مدیریت با منابع محدود

شما باید آمادگی داشته باشید در مواقعی که منابع محدودی در اختیار دارید، اعمال مدیریت کنید. این وضعیت معمولا در شروع عملیات پیش می آید. چنانچه مشکل ایجاد شده همچنان ادامه داشته باشد، باید بدانید که چگونه پشتیبانی های لازم را کسب کنید و یا چگونه با کمک امکانات موجود از پرسنل، مصدومین و اموال محافظت کنید.

